

Uchwała nr XXX/264/09
Rady Gminy Gorzyce
z dnia 23 kwietnia 2009 roku

w sprawie: przyjęcia "Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Gorzyce na lata 2009 - 2016".

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 1 oraz art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2001 r. nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) oraz art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2008 r. nr 25 poz. 150 z późn. zm.)

Rada Gminy Gorzyce
uchwala:

§ 1

Przyjąć "Aktualizację Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Gorzyce na lata 2009 - 2016", uchwalonego Uchwałą nr X/114/03 Rady Gminy Gorzyce z dnia 22 grudnia 2003 r. w sprawie uchwalenia gminnego programu ochrony środowiska, w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2

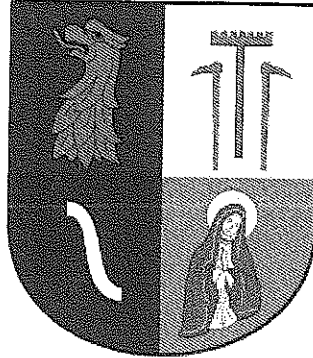
Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Gorzyce.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
R A D Y G M I N Y

mgr inż. Czesław Zychma

Wójt Gminy Gorzyce

AKTUALIZACJA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY GORZYCE NA LATA 2009-2016

2009 r.

ABRYŚ
Spółka z o.o.

ul. Daleka 33, 60 – 124 Poznań

tel. (+48 61) 65 58 100

fax: (+48 61) 65 58 101

www.abrys.pl

e – mail: projekty@abrys.pl

**AKTUALIZACJA PROGRAMU
OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY GORZYCE
Na lata 2009-2016**

Zespół autorski:

mgr Igor Szymkowiak

mgr inż. Wojciech Przybycin

mgr inż. Urszula Rychlicka

inż. Ewelina Sergiel

1. WSTĘP	7
1.1. PRZEDMIOT OPRACOWANIA	7
1.2. CEL I ZAKRES OPRACOWANIA.....	7
1.3. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA	7
1.4. ŹRÓDŁA DANYCH.....	7
1.5. POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA.....	7
2. CHARAKTERYSTYKA GMINY	8
2.1. POŁOŻENIE I UWARUNKOWANIA Z NIM ZWIĄZANE	8
2.1.1. <i>Geograficzne</i>	8
2.1.2. <i>Położenie administracyjne i komunikacyjne</i>	8
2.2. STAN PRZESTRZENI	8
2.3. SPOŁECZNOŚĆ	8
2.4. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	9
2.5. KLIMAT.....	10
2.6. GLEBY.....	10
2.7. GEOLOGIA, HYDROGEOLOGIA, MORFOLOGIA I HYDROGRAFIA.....	10
2.8. EKOLOGIA.....	11
2.9. GOSPODARKA	11
3. OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO	12
3.1. OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU	12
3.1.1. <i>Trasa rowerowa</i>	12
3.1.2. <i>Edukacja ekologiczna</i>	14
3.1.3. <i>Przyjęte cele i priorytety</i>	14
3.1.4. <i>Kierunki działań</i>	14
3.1.5. <i>Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej</i>	15
3.2. OCHRONA I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ LASÓW	15
3.2.1. <i>Analiza stanu istniejącego</i>	15
3.2.2. <i>Przewidywane kierunki zmian</i>	17
3.2.3. <i>Przyjęte cele i priorytety</i>	18
3.2.4. <i>Kierunki działań</i>	18
3.2.5. <i>Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej</i>	18
3.3. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI	19
3.3.1. <i>Analiza stanu istniejącego</i>	20
3.3.2. <i>Przewidywane kierunki zmian</i>	21
3.3.3. <i>Przyjęte cele</i>	22
3.3.4. <i>Kierunki działań</i>	22
3.3.5. <i>Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej</i>	22
3.4. OCHRONA WÓD PODZIEMNYCH I POWIERZCHNIOWYCH.....	23
3.4.1. <i>Analiza stanu istniejącego</i>	23
3.4.2. <i>Źródła i ogniska zanieczyszczeń wód</i>	25
3.4.3. <i>Przyjęte cele</i>	25
3.4.4. <i>Kierunki działań</i>	25
3.4.5. <i>Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej</i>	26
4. ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIA MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII	27
4.1. MATERIAŁOCHŁONNOŚĆ, WODOCHŁONNOŚĆ, ENERGOCHŁONNOŚĆ I ODPADOWOŚĆ PRODUKCJI	27
4.1.1. <i>Analiza zużycia wody</i>	27
4.1.2. <i>Analiza stanu izolacji termicznej obiektów budowlanych, zapotrzebowanie na ciepło</i>	27
4.1.3. <i>Przewidywane kierunki zmian</i>	27
4.1.4. <i>Przyjęte cele</i>	27
4.1.5. <i>Kierunki działań</i>	27

4.1.6.	Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej.....	28
4.2.	WYKORZYSTANIE ENERGII ODNAWIALNEJ	28
4.2.1.	Analiza stanu istniejącego.....	28
4.2.2.	Przewidywane kierunki zmian.....	31
4.2.3.	Przyjęte cele.....	31
4.2.4.	Kierunki działań.....	31
4.2.5.	Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej.....	31
4.3.	KSZTAŁTOWANIE STOSUNKÓW WODNYCH OCHRONA PRZED POWODZIĄ I SKUTKAMI SUSZY	32
4.3.1.	Analiza stanu istniejącego.....	32
4.3.2.	Przewidywane kierunki zmian.....	32
4.3.3.	Przyjęte cele.....	32
4.3.4.	Kierunki działań.....	32
5.	ŚRODOWISKO I ZDROWIE. DALSZĄ POPRAWĄ JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO.....	33
5.1.	JAKOŚĆ WÓD	33
5.1.1.	Analiza stanu istniejącego.....	33
5.1.2.	Przewidywane kierunki zmian.....	35
5.1.3.	Przyjęte cele.....	35
5.1.4.	Kierunki działań.....	36
5.1.5.	Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej.....	36
5.2.	ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA	37
5.2.1.	Analiza stanu istniejącego.....	37
5.2.2.	Przewidywane kierunki zmian.....	40
5.2.3.	Przyjęte cele.....	40
5.2.4.	Kierunki działań.....	40
5.2.5.	Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu.....	41
5.3.	POWAŻNE AWARIE PRZEMYSŁOWE.....	41
5.3.1.	Analiza stanu istniejącego.....	41
5.3.2.	Przyjęte cele.....	42
5.3.3.	Kierunki działań.....	42
5.3.4.	Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu.....	42
5.4.	ODDZIAŁYWANIE HAŁASU.....	43
5.4.1.	Analiza stanu istniejącego.....	44
5.4.2.	Ochrona przed hałasem przemysłowym.....	45
5.4.3.	Ochrona przed hałasem drogowym.....	45
5.4.4.	Przewidywane kierunki zmian.....	46
5.4.5.	Przyjęte cele.....	46
5.4.6.	Kierunki działań.....	47
5.4.7.	Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu.....	47
5.5.	ODDZIAŁYWANIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	47
5.5.1.	Analiza stanu istniejącego.....	47
5.5.2.	Źródła emisji.....	47
5.5.3.	Wielkość emisji.....	48
5.5.4.	Przewidywane kierunki zmian.....	48
5.5.5.	Przyjęte cele.....	48
5.5.6.	Kierunki działań.....	48
5.6.	ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SZKODY W ŚRODOWISKU	48
5.6.1.	Przyjęte cele i priorytety.....	49
6.	NARZĘDZIA I INSTRUMENTY REALIZACJI PROGRAMU.....	50
6.1.	NARZĘDZIA I INSTRUMENTY REGLAMENTUJĄCE MOŻLIWOŚCI KORZYSTANIA ZE ŚRODOWISKA	50
6.2.	NARZĘDZIA I INSTRUMENTY FINANSOWE	50

6.3.	NARZĘDZIA I INSTRUMENTY KARNE I ADMINISTRACYJNE	50
6.4.	DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA GMINY	50
6.5.	EDUKACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	51
6.6.	UDZIAŁ SPOŁECZEŃSTWA W PODEJMOWANIU DECYZJI.....	51
6.7.	PODEJŚCIE DO PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO – EKOLOGIZACJA	51
7.	STRESZCZENIE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	53

Spis Tabel:

Tabela 1.	Liczba mieszkańców gminy Gorzyce w latach 2004 – 2008 według GUS	9
Tabela 2.	Przedsięwzięcia na lata 2009-2016 w zakresie ochrony przyrody	15
Tabela 3.	Własność lasów w gminie Gorzyce.....	16
Tabela 4.	Zadania do realizacji na lata 2009-2016.....	18
Tabela 5.	Przedsięwzięcia w zakresie ochrony gleb.....	22
Tabela 6	Ocena jakości wód powierzchniowych rzeki Olzy.....	24
Tabela 7	Lista przedsięwzięć w ramach ochrony kopalni i wód podziemnych.....	26
Tabela 8	Zużycie wody w gospodarstwach domowych w gminie Gorzyce w latach 2005-2007	27
Tabela 9	Przedsięwzięcia na lata 2009-2016w zakresie zrównoważonego wykorzystania materiałów, wody i energii.....	28
Tabela 10.	Potencjalna energia użyteczna w kWh/m ² /rok w wyróżnionych rejonach Polski	30
Tabela 11	Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu - odnawialne źródła energii ..	31
Tabela 12	Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie gminy Gorzyce w latach 2006-2007.....	33
Tabela 13	Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Gorzyce.....	34
Tabela 14	Przedsięwzięcia do realizacji w latach 2009-2016 w zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych	36
Tabela 15	Ocena jakości powietrza wg kryteriów dla ochrony zdrowia na terenie gminy Gorzyce.....	37
Tabela 16	Przeciętny skład spalin silnikowych (w % objętościowo).....	39
Tabela 17	Przedsięwzięcia na lata 2009-2016 związane z ochroną powietrza atmosferycznego.....	41
Tabela 18	Zadania przeznaczone do realizacji.....	42
Tabela 19	Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami L _{Aeq D} i L _{Aeq N} , które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby.....	43
Tabela 20	Przedsięwzięcia do realizacji w latach 2009-2016 w zakresie ochrony przed hałasem.....	47

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1	Plan Gminy Gorzyce	8
Rysunek 2	Gmina Gorzyce - podział na sołectwa.....	9
Rysunek 3	Mapa trasy rowerowej.....	13
Rysunek 4	Mapa hydrograficzna gminy Gorzyce	23
Rysunek 5	Strefy energetyczne wiatru w Polsce. Mapa opracowana przez prof. H. Lorenc na podstawie danych pomiarowych z lat 1971-2000.....	29
Rysunek 6	Rejonizacja średniorocznych sum promieniowania słonecznego całkowitego padającego na jednostkę powierzchni poziomej w kWh/m ² /rok. Liczby wskazują całkowite zasoby energii promieniowania słonecznego w ciągu roku dla wskazanych rejonów kraju	30
Rysunek 7	Przykładowe źródła pola elektromagnetycznego	48

LEGENDA SKRÓTÓW:

ARiMR – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
 GUS – Główny Urząd Statystyczny
 GFOŚiGW – Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
 GDDKiA- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
 GZWP – główny zbiornik wód podziemnych
 IMiGW – Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej

KDPR – Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej
FOGR – Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych
NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ODR – Ośrodek Doradztwa Rolniczego
OZE – odnawialne źródła energii
OWO – obszar wysokiej ochrony wód podziemnych
PFOŚiGW – Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
PZD – Powiatowy Zarząd Dróg
RCEE – Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej
RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SCh-R – Stacja Chemiczno-Rolnicza
WPI – Wieloletni Plan Inwestycyjny
WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WGKKiGN – Wydział Geodezji, Kartografii, Katastru i Gospodarki Nieruchomościami
WZMiUW – Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych

1. Wstęp

1.1. Przedmiot opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest aktualizacja uchwalonego przez Radę Gminy Gorzyce Uchwałą nr X/117/2003 Rady Gminy Gorzyce z dnia 22 grudnia 2003r. Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Gorzyce

1.2. Cel i zakres opracowania

Zgodne z przepisami ustawy Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25 poz. 150 ze zm.) oraz ustawy o odpadach (Dz. U. z 2007 nr 39, poz. 251 r. ze zm.), przyjęte dokumenty podlegają aktualizacji nie rzadziej niż co 4 lata.

Celem opracowania jest aktualizacja „Programu ochrony środowiska dla Gminy Gorzyce”.

Program swoją strukturą bezpośrednio nawiązuje do projektu Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011 – 2014. Niniejsze opracowanie, określające kierunki polityki ekologicznej na lata 2007 - 2010 oraz 2011-2014, należy traktować jako wypełnienie obowiązku aktualizacji Polityki ekologicznej Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010", a więc odniesienia jej celów i niezbędnych działań do aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz stanu środowiska. Potrzeba tej aktualizacji wynikała też z uzyskania przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej. Stwarza to, z jednej strony, szansę szybkiego rozwiązania wielu problemów ochrony środowiska i poprawy jakości życia mieszkańców, przykładowo poprzez możliwość korzystania ze środków finansowych UE, z drugiej strony oznacza konieczność spełnienia wymagań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz osiągania celów wspólnotowej polityki ekologicznej.

1.3. Podstawa prawna opracowania

Dokument został opracowany w związku z obowiązkiem nałożonym na gminy przez ustawę z 27.04.2001 Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2006.129.902) w art.17 i 18, oraz ustawę z 27.07.2001 o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, Środowiska (DZ.U. z 2008 nr 25 poz 150 ze zm) w art. 10 w zakresie terminu jego realizacji. Zakres merytoryczny Programu ochrony środowiska określają *Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym* (MŚ grudzień 2002).

1.4. Źródła danych

- Urząd Gminy w Gorzycach,
- Powiatowy Zarząd Dróg w Wodzisławiu,
- Ośrodek Doradztwa Rolniczego,
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
- WZMiUW,
- WIR, Biuro Powiatowe,
- WIOŚ Katowice,
- GUS

1.5. Polityka ekologiczna państwa

W grudniu 2006 r. Rada Ministrów przyjęła „Politykę ekologiczną państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014”

Nadrzędnym, strategicznym celem polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego.

Realizacja tego celu osiądana będzie poprzez niezbędne działania organizacyjne, inwestycyjne, tworzenie regulacji dotyczących zakresu korzystania ze środowiska i reglamentowania poziomu tego wykorzystania w najważniejszych obszarach ochrony środowiska

Stąd celami realizacyjnymi Polityki ekologicznej są:

- wzmacnianie systemu zarządzania ochroną środowiska,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody,
- zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii,
- dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego dla ochrony zdrowia mieszkańców Polski,
- ochrona klimatu.

W dalszej części Programu rozwinięte zostaną powyższe cele w odniesieniu do poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego.

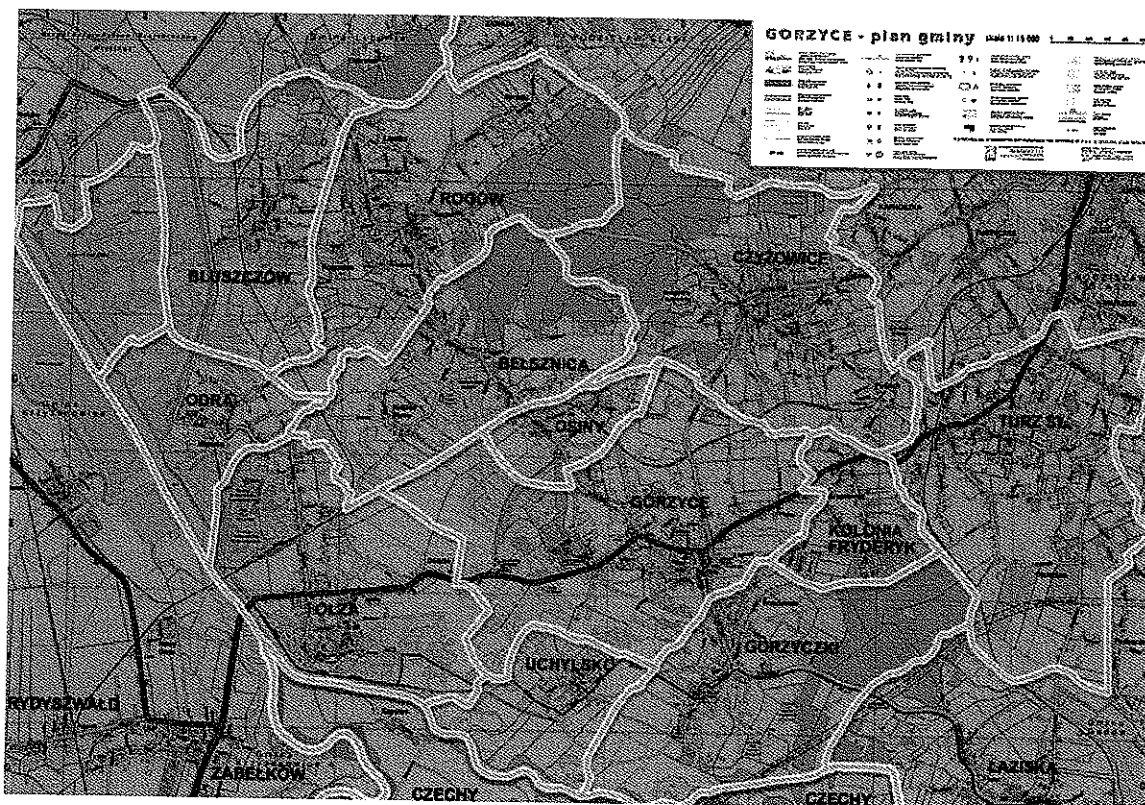

2. Charakterystyka Gminy

2.1. Położenie i uwarunkowania z nim związane

2.1.1. Geograficzne

Teren Gminy Gorzyce jest częścią ziemi rybnicko-wodzisławskiej (jej południowo-zachodni obszar), leżącej na krawędzi Wyżyny Śląskiej i Doliny Nadodrzańskiej. Gmina Gorzyce leży w południowo - zachodniej części Województwa Śląskiego, na krawędzi Wyżyny Śląskiej i Doliny Nadodrzańskiej, co sprawia, iż ziemia ta należy do najciekawszych krajobrazowo terenów Górnego Śląska. Część Gminy położona jest na równinie nadodrzańskiej, pozostała część to teren Wyżyny Śląskiej, w bezpośrednim sąsiedztwie Beskidu Śląskiego, Bramy Morawskiej i Doliny Odry. Przez teren Gminy przepływają rzeki Olza i Odra. Poza tym obszar Gminy charakteryzuje występowanie szeregu małych jezior powstałych po wyrobiskach żwirowych, a także kompleksów leśnych stanowiących część tzw. „Zielonego Śląska”.

Rysunek 1 Plan Gminy Gorzyce

2.1.2. Położenie administracyjne i komunikacyjne

Gmina Gorzyce posiada dogodne położenie w stosunku do dużych ośrodków centrogennych – Wodzisławia Śląskiego, Rybnika, Raciborza, Jastrzębia Zdroju, a także miast aglomeracji śląskiej. Sieć dróg lokalnych jest dobrze rozwinięta, oparta na historycznym układzie drożnym. Przez teren gminy przebiega linia kolejowa relacji Katowice – Chałupki – Bohumin.

2.2. Stan przestrzeni

Powierzchnia Gminy Gorzyce wynosi 64 km².

2.3. Społeczność

Jednostkę terytorialną tworzy gmina wiejska z siedzibą w Gorzycach, w skład której wchodzi 12 sołectw: Belsznica, Bluszczów, Czyżowice, Gorzyce, Gorzyczki, Kolonia Fryderyk, Odra, Olza, Osiny, Rogów, Turza Śląska, Uchylsko

Na terenie gminy Gorzyce zamieszkuje 19 941 osób dane na dzień 31.12.2008 r. W tabeli poniżej przedstawiono wykaz mieszkańców Gminy Gorzyce w latach 2004 - 2008.

Tabela 1. Liczba mieszkańców gminy Gorzyce w latach 2004 – 2008 według GUS

Lata	Liczba ludności
2004	19 523
2005	19 540
2006	19 668
2007	19 824
2008	19 941

Źródło: Dane GUS, Urząd Gminy

Rysunek 2 Gmina Gorzyce - podział na sołectwa

2.4. Środowisko przyrodnicze

Gmina Gorzyce zajmuje teren równiny (równina nadodrzańska) oraz łagodnie pagórkowaty (Wyżyna Śląska), powstały z utworów lodowcowych moreny dennej i resztek moreny czołowej. Średnia wysokość n.p.m. wynosi ok. 260-280 metrów. Teren opada łagodnie w kierunku północnym i północno-wschodnim, natomiast stromo (ponad 100 metrów różnicy poziomów) w kierunku południowym – w stronę Doliny Odry.

Gmina Gorzyce stanowi bardzo ciekawy obszar pod względem widokowym – rozpościera się stąd widok na Beskid Śląski, Bramę Morawską i Dolinę Odry. Krajobraz wzbogaca ekspozycja poszczególnych miejscowości np. Rogowa czy Turzy. Na szczególną uwagę pod względem krajobrazowym zasługują: Dolina Odry (gdzie przy jej rozlewiskach powstały ośrodki wypoczynkowe), rzeka Olza, jeziora z groblami w otoczeniu zieleni, a także tereny leśne. Obok naturalnych form powierzchni występują na obszarze gminy formy antropogeniczne, jak np. jeziorka powstałe po wyrobisku żwiru – nie mają one jednak niekorzystnego wpływu na wygląd krajobrazu.

Wybudowany w dolinie Odry na długości 5 km, pomiędzy mostem kolejowym w miejscowości Olza a mostem drogowym w Krzyżanowicach „Polder Buków”, obejmuje ok. 800 ha. Zbiornik wybudowano dla ochrony przed powodzią terenów położonych w niższym biegu rzeki. Nowoczesna regulacja stara się realizować rozsądny kompromis między naturą a techniką i opiera się na naśladowaniu natury w działaniach technicznych. Czasza polderu podlega silnym przekształceniom antropogenicznym, jednak roślinność polderu (zarośla wierzbowo-topolowe) ulega stopniowemu odtwarzaniu. W krajobrazie dominują liczne zbiorniki wodne o bardzo urozmaiconej linii brzegowej. W polderze występują trzcinowiska oraz wyspy (stanowisko gązela żółtego). Na terenie tym występuje 26 cennych gatunków ptaków.

Głównymi rzekami odwadniającymi region rybnicko-wodzisławski są: Odra, Olza, Leśnica i Szotkówka, ponadto Ruda z Nacyną oraz Bierawka. Na terenie gminy Gorzyce występuje gęsta sieć wodna. Wzdłuż południowej jej granicy przepływa rzeka Olza, to wzdłuż zachodniej Odra, a przez Turzę przepływa Leśnica. Cały obszar jest gęsto poprzecinany potokami. Ponadto występuje znaczna ilość naturalnych i antropogenicznych jezior, często przedzielonych groblami. Gęsta sieć wodna jest powodem występowania częstych powodzi.

Na terenie Gminy Gorzyce występują tereny leśne, z których największe skupisko znajduje się w środkowej części gminy pomiędzy Rogowem a Czyżowicami. Gmina Gorzyce jest jedyną

gminą w obrębie Rybnickiego Okręgu Węglowego, której teren nie jest objęty wpływem szkód górniczych oraz nie jest zdegradowany lokalizacją zwałowisk czy hałd kopalnianych.

2.5. Klimat.

Na terenie gminy Gorzyce występuje dobre przewietrzanie terenu dzięki urozmaiconemu ukształtowaniu terenu i dość gęstej sieci cieków okresowych, zwłaszcza w części północnej i środkowej, gdzie przeważają tereny wyniesione. W części południowej, gdzie przeważają tereny obniżone, warunki klimatyczno-zdrowotne są średnio korzystne.

Higiena atmosfery w ostatnich latach ewidentnie się poprawiła w związku z restrukturyzacją przemysłu w sąsiedztwie, zmianą technologii, wprowadzeniem monitoringu w systemie ciągłym, który w przypadku przekroczenia obowiązujących norm automatycznie wyłącza urządzenia produkcyjne itp.

Według danych punktów pomiarowych Wojewódzkiej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej (WSSE) stwierdza się generalną poprawę ujemnego oddziaływania przemysłu na stan higieny atmosfery. Głównymi elementami obecnego skażenia atmosfery są: niska emisja i spaliny samochodowe.

W "róży" wiatrów na obszarze gminy dominują kierunki: NW, W, SW. Wg danych WSSE opad pyłu na terenie gminy, której wartość dopuszczalna wynosi 200g/m² na rok, kształtuje się poniżej tej w/w normy i wynosi średnio dla całej gminy: 60-100g/m² rok. Najniższy opad jest w części północnej (Rogów, Czyżowice - 64 g/m² na rok) a najwyższy w części południowej (Olza - 91g/m² na rok).

2.6. Gleby.

Użytki rolne w granicach gminy stanowią 65,5% całkowitej powierzchni (4 222 ha z 6 453 ha). W większości są to grunty klasy III i IV. Zwarte kompleksy tych gruntów w trybie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. Nr 16, poz. 78) podlegają ochronie.

Struktura tych gruntów jest niekorzystna dla prowadzenia gospodarki rolnej, gdyż średnia wielkość gospodarstw rolnych indywidualnych wynosi zaledwie 0,87 ha. Jednak przedmiotowe użytki rolne z uwagi m. in. na niski stopień ich skażenia metalami ciężkimi (znacznie poniżej dopuszczalnej normy) na podstawie monitoringu gleb (trzystopniowa skala lokalizacji A, B, C) są zaliczone do strefy "A", na której nie występują żadne przeciwwskazania do ich rolniczego wykorzystania i produkcji żywności.

2.7. Geologia, hydrogeologia, morfologia i hydrografia.

Przez Gminę Gorzyce przepływa rzeka Odra i Olza oraz mniejsze ciekі jak Leśnica i Łęgoń. Ważną cechą hydrologiczną rzek są stoiny wód.

Dwa przesilenia wiosenne i letnie są powodem gwałtownych wezbrań rzek które prowadzą do powodzi. Wały ochronne nie zawsze stanowią skuteczną zaporę przeciw wylewom rzek. Poziom wód podziemnych pierwszego poziomu ściśle związany jest z budową geologiczną i występuje na kilku poziomach:

- poziom wodonośny w utworach teras rzecznych na głębokości od 5,5 -12 m; zwierciadło swobodne, powodujące kontakt z wodą powierzchniową Odry (wahania zależne od stanu wód Odry). Na obszarze dolin dopływów Odry woda występuje na głębokości 0-2m,
- poziom wodonośny w utworach wodno-lodowcowych występuje na głębokości od 1,2-12 m poniżej powierzchni teras,
- w utworach morenowych i lessowych woda występuje w sposób nieciągły w przewodzie na głębokości 2 m.

W celu przeciwdziałania skutkom powodzi w trakcie realizacji znajduje się zbiornik „Racibórz Górny”, który również będzie spełniał ważną funkcję rekreacyjno - wypoczynkową wzdłuż jego linii brzegowych.

2.8. Ekologia.

Turystyczne i rekreacyjno-wypoczynkowe walory terenów gminy Gorzyce podnosi urozmaicona rzeźba terenu z malowniczymi dolinami cieków wodnych i kompleksami leśnymi o powierzchni 851 ha.

Cała roślinność zgodnie z ustawą o ochronie przyrody jest chroniona, niektóre zaś obszary roślinne są szczególnie chronione. Na terenie gminy chronione są pomniki przyrody. W celu ochrony gatunkowej roślin i zwierząt w strefie dużej bioróżnorodności, ochrony wartości i przyrody nieożywionej (głównie geologicznych, geomorfologicznych i hydrograficznych, a także glebowych i klimatycznych) konieczna jest restytucja wartości przyrodniczych i krajobrazowych, utworzenie nowej generacji zaplecza wypoczynkowego, rekreacyjnego i edukacyjnego. Ponadto adaptacji wymagają:

- Doliny cieków, tereny przydolinne, doliny cieków okresowych. Nie należy ich przegradzać roślinnością wysoką czy zabudową. Ewentualne usytuowanie obiektu kubaturowego wzdłuż, a nie w poprzek doliny.
- Tereny wypływu wód podziemnych - naturalne źródła: wymagana szczególna ochrona.
- Tereny wypływu wód podziemnych - antropogeniczne: studnie, ujęcia wody. Dla studni obowiązuje strefa sanitarna od kilku do kilkunastu metrów w zależności od podłoża (piasek czy glina), spadki terenu itp. Dla ujęcia wody obowiązuje bezpośrednia - ogrodzona i oznakowana tablicami informacyjnymi. W strefie zakaz jakichkolwiek działalności gospodarczych nie związanych z techniczną obsługą ujęcia. Wielkość strefy określa dokumentacja geologiczna złoża. Dla ujęcia wody wyznacza się też strefę pośrednią - jej wielkość ustalona dokumentacją geologiczną złoża obejmuje nieraz duży obszar np. całe zlewnie, w związku z czym przestrzegania obowiązujących w niej zakazów jak np.: gnojowanie pól, biwakowanie itp. są trudne do wyegzekwowania.
- Pozostałe tereny zieleni wysokiej - lasy, tereny, zadrzewień są obszarami chronionymi.
- Tereny zieleni niskiej, naturalnej genezy. Przyrodniczo bardzo cenne zespoły roślinne jak pastwiska itp.
- Tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej - pola uprawne, łąki, plantacje, gospodarstwa hodowlane itp.
- Tereny złóż surowców pospolitych.
- Mikroformy rzeźby terenu naturalnej genezy - wychodnie skalne, progi, skarpy itp. Te formy terenu porastają nieraz jedynie roślinnością niższego stopnia ewolucji (nie naczyniową) - ekosystemy mchów, porostów. Porosty odgrywają szczególnie ważną rolę w środowisku przyrodniczym.

2.9. Gospodarka

W gminie Gorzyce jest 1 255 podmiotów gospodarczych (stan na koniec roku 2007) zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze Urzędowym Podmiotów Gospodarki Narodowej – regon¹. W sektorze prywatnym działa 1 255 podmiotów, natomiast w sektorze publicznym funkcjonują 34 jednostki.

¹ Dane dotyczą osób prawnych, jednostek organizacyjnych nie mających osobowości prawnej i osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Nie ujęto jednostek lokalnych tych podmiotów

3. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego

3.1. Ochrona przyrody i krajobrazu

Pomniki przyrody wpisane do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody (WKP):

- Czyżowice, przy ul. Gorzyckiej 39 - Głaz narzutowy.

3.1.1. Trasa rowerowa

Szlak rowerowy po Gminie Gorzyce jest częścią szlaku rowerowego wokół powiatu wodzisławskiego, który jest zarejestrowany w śląskiej sieci tras rowerowych liczy 52 km [W tym gmina Lubonia, Wodzisław i Gorzyce]. Trasa przebiega z dala od głównych szlaków drogowych tak, aby rowerzyści mogli spokojnie i bezpiecznie z niej korzystać oraz zwiedzać najpiękniejsze zakątki Gminy Gorzyce. Na trasie możemy zobaczyć m.in.: obiekty kultu religijnego- Sanktuarium Matki Boskiej Fatimskiej w Turzy Śl., obiekty archeologii prawnej - krzyże pokutne w Rogowie i Olzie, zabytki z czasów średniowiecza tj. grodzisko w Gorzyczkach, obiekty przyrodnicze - Szwajcaria Czyżowicka, Zespół Pałacowo - Parkowy w Gorzycach. Trasa jest również atrakcyjna pod względem rekreacyjnym - ośrodki wypoczynkowe w Olzie, Miasteczko Country w Czyżowicach, duże pole namiotowe w Olzie zlokalizowane na obrzeżach starego koryta rzeki Olzy. Na naszą uwagę zasługują także rzeka Olza i Odra, zbiornik wodny POLDER BUKÓW oraz kompleksy leśne w rejonie Czyżowic.

Przebieg trasy

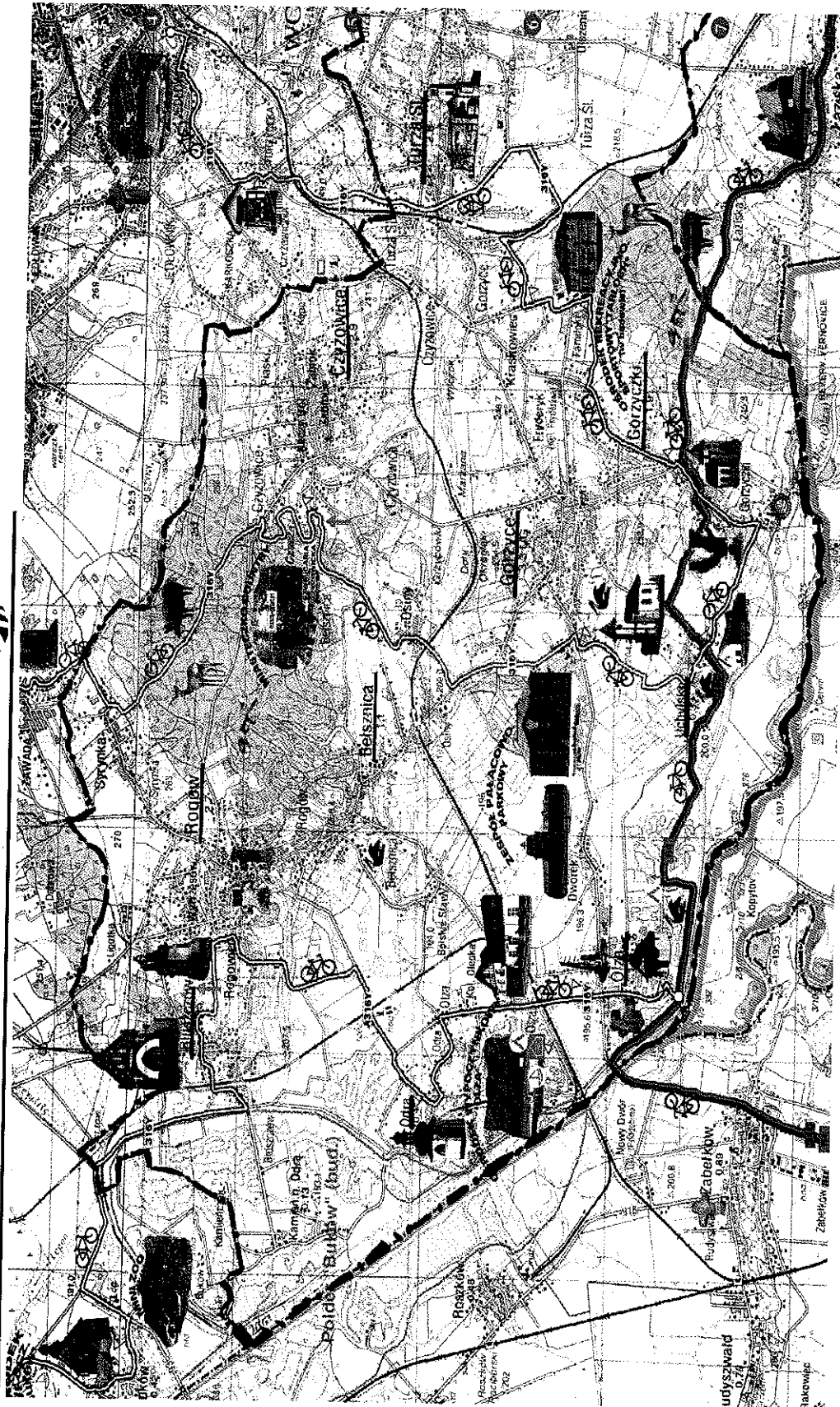
Wodzisław Śl. --> Turzyczka --> Turza Śl. --> Kolonia Fryderyk --> Gorzyczki --> Uchylsko --> Gorzyce --> Osiny --> Czyżowice --> Syrynka --> Zawada --> Pszów --> Lubomia --> Buków --> Bluszczów --> Rogowiec --> Odra --> Olza

Na terenie gminy Gorzyce położonych jest 43 km tras:

- 27 km – lokalne (316Y)
- 8 km – regionalne (26c)
- 8 km – międzynarodowe (R4)

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Gorzyce na lata 2009-2016

Rysunek 3 Mapa trasy rowerowej